

Velkommen til vergemøte!

Høsten 2019

Fylkesmannen i Vestfold og Telemark

12.11.2019

Dagens agenda

- Kort om vergemålsforvaltningen
- Vergerollen – vergehavernes selvbestemmelsesrett
- Praktiske tips om økonomistyring
- Søknadspliktige disposisjoner

Kort om vergemålsforvaltningen

- Overført fra kommunene (overformynderiet) til fylkesmennene i 2013
- Sammenslåing av fylkesmannsembeter
 - Inntil videre to kontorlokasjoner
- Fylkesmannen i Vestfold og Telemark
 - Ca. 5600 vergemål
 - 20 ansatte / 18,5 årsverk
 - «Normalt» mellom 50 og 150 skriftlige henvendelser per dag
 - En god slant telefoner også (telefonvaktordning)

Vergemålsloven, vergens oppgaver og selvbestemmelsesretten

- Kjersti Hjertaas

Lovens intensjon

- Ivareta rettsikkerhet og integritet
- Sikre at vergemålet i større grad tilpasses den enkelte persons ønsker og behov
- Likestille personer med nedsatt funksjonsevnen med resten av befolkningen
- Større rettslikhet

Individtilpasset vergemål

- Fra umyndiggjøring og hjelpevergemål til individtilpasset vergemål med eller uten fratakelse av rettslig handleevne
- Økt fokus på selvbestemmelsesretten
- Utgangspunktet er at vergemål er frivillig

Vergemålsloven § 20 annet ledd:

«Den som settes under vergemål, skal skriftlig samtykke i opprettelsen av vergemålet, vergemålets omfang og hvem som skal være verge, med mindre han eller hun ikke er i stand til å forstå hva et samtykke innebærer. [...]»

Individtilpasset vergemål

- Samtykkekompetanse – mindre betydning den senere tid
- Uttalelse 21.03.2018 fra lovavdelingen
 - «Etter en samlet vurdering [...] er vi under noe tvil kommet til at § 20 annet ledd ikke gir adgang til å opprette vergemål uten fratakelse av rettslig handleevne i tilfeller der personen ikke er i stand til å forstå hva et samtykke til opprettelse av vergemål innebærer, men det like fullt må legges til grunn at vergemålet vil være i strid med vedkommendes reelle vilje»

Individtilpasset vergemål

- Oppgaven blir å finne ut av hva som er personens reelle vilje
 - vedvarende og over tid
- Fratakelse av rettslig handleevne
 - Høy terskel
 - Rom for eksentrisitet
 - Fare for vesentlig forringelse av økonomi
 - Betydelig fare for at interessene skal komme til skade

Vergeoppdraget

- Som verge er du en offentlig oppnevnt fullmektig
- Vervet ditt skal bidra til å likestille den du er verge for med resten av befolkningen til tross for funksjonsnedsettelsen
- Ivareta interessene til den som er satt under vergemål innen for det mandatet du har fått

Vergens mandat

Vergens kompetanse § 32:

- Du skal foreta rettslige handlinger på vegne av den du er verge og råde av dennes midler *innen for* den rammen man har blitt enige om
- Ivaretagelse av økonomiske interesser
 - Betale regninger, forvalte inntekt, håndtere gjeld, Si opp eller etablere ev abonnementer, søke om gjeldsordning der dette er nødvendig
- Personlige interesser
 - Representere personen overfor offentlige myndigheter, f.eks. NAV, sørge for at personen blir godt nok ivaretatt sosialt og praktisk, søke om helse- og omsorgstjenester, sørge for at personen får de ytelsene han eller hun har krav på og ev. klage på vedtak

Vergens mandat og oppgaver

- Ikke anledning til å handle utenfor mandatet
- Praktiske gjøremål ikke del av oppdraget
- Vergeoppdraget er gitt deg personlig
- Som verge har du taushetsplikt

Vergehavers medbestemmelsesrett

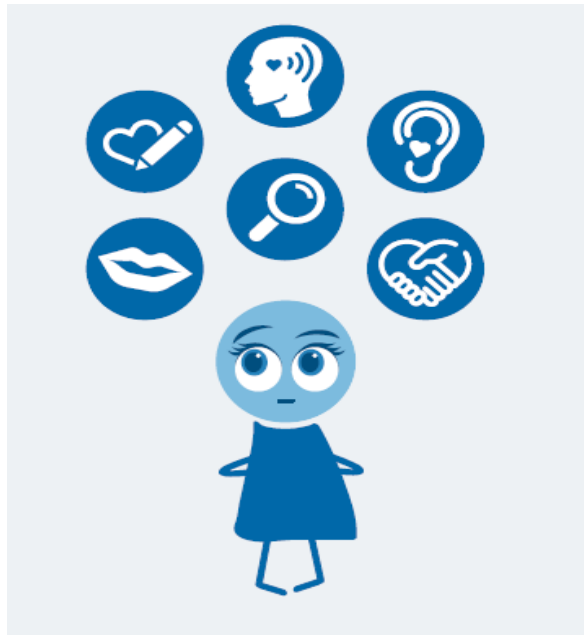
- Vergemålsloven § 33:
 - Vergens plikt til å høre den som er satt under vergemål før det foretas disposisjoner av større betydning og også når dette ellers fremstår som naturlig
 - Er den som er satt under vergemål, ikke fratatt den rettslige handleevnen, kan vergen IKKE foreta disposisjoner hvis den som er satt under vergemål, motsetter seg det. Dette gjelder allikevel ikke hvis han eller hun ikke er i stand til å forstå hva disposisjonen innebærer.

Avdekke den reelle vilje

- Samtalemotodikken «Med den andre for ØYE»

- Selvbestemmelse
- Individtilpasning
- Beslutningsstøtte
- Kompetanseheving

Avdekke den reelle vilje

- Skal være høyde for eksentrisitet
- Der LOV å veilede
- Hjelp med å sortere ønsker og behov
- Tydeliggjøre langsiktig konsekvenser av impulsive ønsker

Vergens mandat og oppgaver

- Ikke anledning til å handle utenfor mandatet
- Praktiske gjøremål ikke del av oppdraget
- Vergeoppdraget er gitt deg personlig
- Som verge har du taushetsplikt

Hva forventer vi av dere?

- At oppdraget tilpasses mandatet og justeres etter personens funksjonsevne
- At interessene til personen ivaretas
- At personen høres
- At vi kontaktes der du er i tvil

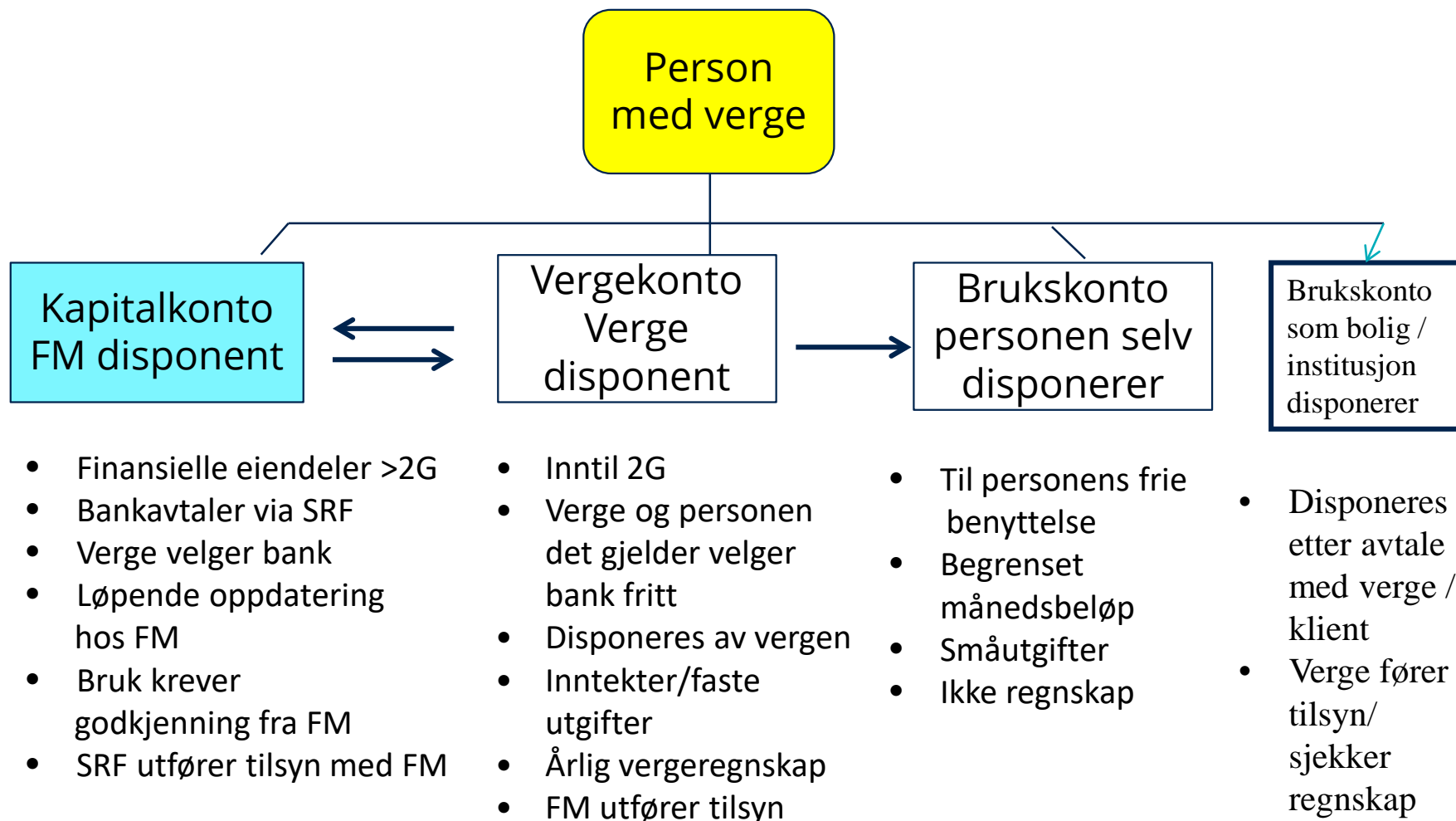

Praktiske tips om økonomistyring

- For nye oppdrag – hent inn siste års skattemelding for å få en oversikt over inntekter, gjeld og bankforhold.
- Innlevering av økonomisk status og vergeerklæring til fylkesmannen innen fristen i vedtaket
- Rydd opp i kontoforhold sammen med vergehaver
- Avtale om disponering av midler for overføring til brukskonto, regninger, betalingsplan for eventuell gjeld, og eventuell sparing
- Behov for kredittsperre? Frivillighet
- **NB! Ikke gå med på forslag på nedbetaling før du har full oversikt.** Ta kontakt med kreditorer, trekkmyndigheter og NAV mht. gjeldsproblematikk.
- Ta kontakt med fylkesmannen ved eventuelle problemstillinger

Økonomistyring - forvaltning av midler

Regnskapsplikt

- En verge skal holde midlene til den man er verge for adskilt fra sine egne midler. Ingen sammenblanding av økonomi.
- Regnskapsinnlevering senest innen 30.04 det påfølgende regnskapsår

Består av:

- 1) Fullstendighetserklæring
- 2) Kontoutskrifter for de konti vergen har disposisjonsrett på
- 3) Årsoppgaver fra finansinstitusjoner – fond og bank
- 4) Skattemelding (det som før het selvangivelse)

Leveres via Altinn – ved bruk av vergens egen BankID

Regnskapsplikten forts.

- Kvitteringer og andre bilag til vergeregnskapet skal ikke sendes til Fylkesmannen, men skal oppbevares som dokumentasjon i 3 år etter utløpet av regnskapsåret
- Bilagene skal oppbevares på en trygg måte, f.eks. i ringperm med stigende datorekkefølge, og i samsvar med kontoutskriftene. Fylkesmannen kan kreve at bilagene fremlegges for kontroll
- Frist for innlevering av regnskap for perioden/året er innen 30.04. det påfølgende året.

Kontanter

- Ved uttak av kontanter må det kommenteres på kontoutskriften hva beløpet har medgått til (også kontantuttak i butikk ved varekjøp)
- Om vergehaver eller omsorgsbolig/sykehjem har fått kontanter, skal du få kvittering fra dem på at de har mottatt kontantene
- Kvittering fra vergehaver forutsetter samtykkekompetanse – kvittering oppbevares som bilag til vergeregnskapet
- Bruk konto og kort mest mulig
- Penger vergehaver selv bruker på lommepengekonto (uten hjelp fra andre) kan verge naturlig nok ikke ha kvittering på

onoffice.no

Hjemmeboende

- Mange blir boende hjemme en stund etter 18 år – svært viktig å holde økonomien adskilt
- Inntekter må komme inn på vedkommendes egen konto
- Bruk kort til å handle klær, reiser etc. slik at dette i størst mulig grad går fram av vergehavers kontoutskrift. Ta vare på kvitteringer
- Avtale om en fast sum som kan overføres til foreldre hver måned til dekning av faste husholds-kostnader som boutgifter, strøm og mat

Søknadspliktige disposisjoner

- Hovedregelen er at vergen har myndighet til å opptre på vegne av personen man er verge for, med to viktige forbehold:
 - Innenfor rammen av mandatet
 - I overensstemmelse med vergehaver
- Unntaksvis kreves særskilt tillatelse / fullmakt fra fylkesmannen
 - Grovt / unøyaktig sagt: Ved de litt større disposisjonene
 - Vergemålsloven kapittel 6
- Enkelte særlige regler for ektefeller og samboere

Hvilke disposisjoner er det snakk om

- Bruk av kapital
- Drift av næringsvirksomhet
- Fast eiendom: Salg / Kjøp, servitutter, odel, pantsettelse, utleie, si opp leie, kreve sak etter jordskifteloven, drift, driftsendring, fradeling
- Løsøre
- Utlån av midler
- Gjeldsstiftelse / Pantsettelse / Kausjonsansvar
- Dele ut gaver og forskudd på arv
- Avkall / Avslag på arv

Hvordan søke?

- Viktig forarbeid
 - Hva mener vergehaver?
 - Dokumentasjon
- Skriftlig søknad
- Vi foretrekker Altinn

Særreglene for ektefeller / samboere

- Vergemålsloven § 44

«Er ektefellen eller samboeren til den som er satt under vergemål, oppnevnt som verge, gjelder ikke reglene i kapitlet her om fylkesmannens samtykke. Disposisjoner som nevnt i § 39 første ledd bokstav a og b og § 40 skal likevel ha fylkesmannens samtykke. Finansielle eiendeler som nevnt i kapittel 7 skal forvaltes av vergen og ikke av fylkesmannen. Ektefellen eller samboeren står ikke under fylkesmannens tilsyn etter § 47 første ledd.»
- Det vil i praksis si at ektefeller / samboere bare må søke når
 - eiendom skal kjøpes / selges / pantsettes, det er snakk om odel eller å etablere rettigheter på vergehavers eiendom
 - det skal stiftes gjeld eller stilles kausjon

Vergemålsportalen

- Svært nyttig hjemmeside – www.vergemal.no
- Innlogging på «Mine vergemål»
- Informasjon om regelverket
- Håndbok for verger
- Elektronisk vergekurs
- Søknadsskjemaer – viktig å bruke disse
- Oppdatert bank- og renteinformasjon på kapitalkonti
- Retningslinjer og instruksjoner for en del sakstyper

Kontaktinformasjon

- Telefon: mandag, tirsdag, torsdag og fredag 0900 – 1115 og 1200 – 1400
 - 33 37 10 00
- E-post: fmvtpost@fylkesmannen.no
- Altinn / Sikker melding via hjemmesiden
- Post: Postboks 2076, 3103 Tønsberg

Søknader – Altinn

- Husk å søke i god tid om mulighet – vi har mye å gjøre og saker kan ikke forventes å bli behandlet med en gang
- Viktig å bruke søknadsskjemaene som ligger på Altinn så langt det er mulig
 - Logg alltid inn som dere selv
- Husk at også vergehaver (med samtykkekompetanse) **må** underskrive på en samtykkeerklæring/ skjema, ellers må vi sende dem i retur til dere for underskrift
- Viktig – sett dere godt inn i hvilke saker dere må søke Fylkesmannen for å utføre.

Innlogging via vergemålsportalen

The screenshot shows the homepage of the Vergemålsportalen website. At the top, there is a navigation bar with the following items: "Forsiden", "Mine aktiviteter", "Innkurv", "Mine aktiviteter", and "Ny fane". Below this is a search bar with the text "Søkeord..." and a magnifying glass icon. A blue arrow points from the title "Innlogging via vergemålsportalen" to the search bar. Below the search bar is a navigation menu with the following items: "Fremtidsfullmakt", "Skjema", "Publikasjoner", "Kontakt oss", "Mine Vergemål", and "E-læringskurs". The main content area is divided into three columns:

- For pårørende**
 - Hva er vergemål?
 - Kjenner du noen som trenger verge?
 - Er du pårørende for noen med verge?
 - Oftestilte spørsmål
- For verge/representant**
 - Hva er en verge?
 - Ønsker du å bli verge?
 - Min rolle som verge
 - Opphør av vervet
 - Enslig mindreårig asylsøker
- For vergehavere**
 - Hva betyr det å ha verge?
 - Jeg ønsker/trenger verge
 - Jeg har verge
 - Opphør av vergemålet
 - Oftestilte spørsmål

Below these columns are three more sections:

- Generelt om vergemål**
 - Voksne
 - Mindreårige
 - Alternativer til vergemål
 - Lover og regler
 - Retningslinjer
- Offentlige instanser**
 - Oftestilte spørsmål
- Bank og forvaltning**
 - Om bank og forvaltning
 - Produkt 1: Flytende rente uten binding
 - Produkt 2: Flytende rente med meldingsfrist
 - Produkt 3: Flytende obligasjonsrente 1 år
 - Produkt 5: Flytende obligasjonsrente 3 år

At the bottom of the page, there is a "Nyheter" section with a "SE MER >" link. The date "24. april 2018" is displayed in the footer.

Vergemålsportalen

FORSIDE / SKJEMA

Søkeord...

Meny

Skjema

Under finner du en oversikt over skjema som skal brukes gjennom de forskjellige fasene av et vergemål.

Skjemaene ligger på Altinn, og listen under inneholder linker som peker direkte til disse skjemaene.

[Hvis du ønsker skjema som kan skrives ut på papir og fylles ut for hånd kan du trykke her.](#) Her

finner du en tilsvarende oversikt over skjema, både på bokmål og nynorsk.

Noen av skjemaene ligger enda ikke klare på Altinn, derfor har vi laget en liste over de papirskjemaene det gjelder nederst på siden.

#	Skjema	Beskrivelse	Kategori
1	Melding til Fylkesmannen	Egner seg for generelle henvendelser til Fylkesmannen	Generelle skjema
2	Begjæring om vergemål	Benyttes for å søke om å få opprettet vergemål.	For pårørende
3	Melding om behov for vergemål		For pårørende
4	Melding om behov for vergemål for mindreårig person	Dette skjemaet tilsvarer skjema for melding om behov for vergemål, men retter seg spesifikt mot mindreårige	For pårørende/andre
5	Søknad om Fylkesmannens godkjenning	Skal benyttes for alle typer søknader om godkjenning fra Fylkesmannen	For verger
6	Fullstendighetserklæring	Årlig erklæring om regnskap og formueforvaltning for verger med regnskapsplikt	For verger
7	Samtykkeerklæring	Et skjema for at vergehavende skal kunne gi samtykke til opprettelse, og omfanget, av vergemålet.	For vergetrengende
8	Vergeerklæring		For verger
9	Økonomisk status for person med verge	Skjema som benyttes for å beskrive den vergetrengendes eiendeler, gjeld og andre økonomiske forhold.	For verger
10	Søknad om vergegodtgjørelse	Søknadsskjema som skal benyttes for utbetaling av godtgjøringer til vergen	For verger

Søknad til fylkesmannen

The screenshot shows a web browser window with the URL <https://www.altinn.no/skjemaoversikt/statens-sivilrettsforvaltning/soknad-om-fylkesmannens-godkjenning--samleskjema/>. The page header includes the Altinn logo and navigation links: [altinn](#), [innboks](#), [alle skjema](#), and [profil](#). There is also a [Language](#) dropdown and a [Logg inn](#) button.

A search bar contains the text "Søk etter innhold". Below it, a breadcrumb trail reads: [Skjemaoversikt](#) / [For privatperson](#) / [Vergemål](#) / [Søknad om fylkesmannens godkjenning - s...](#)

The main content area features a card for the service "Søknad om fylkesmannens godkjenning - samleskjema (GA-8030 til GA-8038)". The card includes a printer icon, the title, and the text "Fra Statens sivilrettsforvaltning - Fylkesmannsembetene". Below this, it states "Skjema er et samleskjema for 9 ulike søknadskjema:" followed by a list of categories:

- GA-8030 - Arveforskudd eller gave
- GA-8031 - Kjøp av eiendom
- GA-8032 - Salg av fast eiendom eller bolig
- GA-8033 - Avhending av løspåre
- GA-8034 - Gjeldsstiftelse
- GA-8035 - Bruk av kapital
- GA-8036 - Odelsrett
- GA-8037 - Utlån av PUVs midler
- GA-8038 - Annet

A blue button labeled "Start tjeneste" is located at the bottom of the card.

Below the card, the section "Om denne tjenesten" is visible, with a sub-link: [▶ Når skal skjemaet brukes?](#)

In the bottom right corner, there is a dark blue circular button with a white question mark.

Bankid etc.

The screenshot shows a web browser window with the URL <https://idporten.dif.no/opensso/Ui/Login/realms/norge.no&upEntryID=sp.altinn.no&service=IDPortenLevel3List&goto=http%3A%2F%2Fidporten.dif.no%2Fopensso%2F1>. The page title is "DIREKTORATET FOR FORVALTNING OG IKT (NO)". The browser tabs include "Forsiden", "Mine aktiviteter", "Innkurv", "Mine aktiviteter", "Nyfane", "Lov om vergemål (vergemålslo...", and "Altinn".

The main content area is titled "ALTINN" and "VELG ELEKTRONISK ID". It lists several options for electronic identification:

- MinID**: Med kode fra SMS eller PIN-kodebrev
- BANKID**: Med koder fra banken din
- BANKID PÅ MOBIL**: Med sikker legitimasjon på mobil
- BUYPASS ID PÅ SMARTKORT**: Med smartkort og kortleser
- BUYPASS ID I MOBIL**: Med passord/SMS eller mobilapp (highlighted in blue)
- COMMFIDES**: Med USB-pinne eller smartkort

Below these options is a button labeled "GÅ VIDERE TIL FLERE INNLOGGINGSMETODER" with the Altinn logo. At the bottom of the main content area, there is a link: "Slik skaffer du deg elektronisk ID".

The footer contains the Altinn logo, contact information: "Kontaktskjema Tlf: 800 30 300 Hjelp til innlogging Sikkerhet og personvern", and the text "Driftet av Direktoratet for forvaltning og IKT (Dif)".

The browser address bar shows the full URL: <https://idporten.dif.no/opensso/Ui/Login/realms/norge.no&goto=http://idporten.dif.no/opensso/SSORedirect/metaAlias/norge.no/idp3?reqID=63674598245437387135591&in...>

Fyll ut og gå videre i dokumentet til dere kommer til det søknaden gjelder

The screenshot shows the Altinn web interface for a tax form. The browser address bar shows the URL: <https://www.altinn.no/Pages/ServiceEngine/FormsEngine/Fullform.aspx?ReportedElementID=287342902&ESC=3304&ESEC=1>. The user is logged in as 'TVERRÅEN ANNE-KARINE J'.

The form title is 'Søknad om fylkesmannens godkjenning - verge'. The progress bar shows three steps: 1. Utfylling (selected), 2. Godkjenning, and 3. Kvittering.

The main section is 'Søknad om fylkesmannens godkjenning'. It contains two main parts: 'Opplysninger om person med vergemål' and 'Informasjon om verge(r)'. A blue arrow points to the 'Fornavn' field in the first part.

Opplysninger om person med vergemål

Fornavn:
Mellomnavn:
Etternavn:
Fødselsnummer:
Tilhørende fylke:

Informasjon om verge(r)

Hvis vedkommende har flere verger, skal begge vergene oppgis her.

Fornavn:
Mellomnavn:
Etternavn:
Fødselsnummer:
Tilknytning til person med behov for vergemål:

Legg til

Hva gjelder søknaden?

Når ønsket søknad er valgt, trykk på "Kontroller skjema" for å gå videre.

- Søknad om fylkesmannens godkjenning til å gi ut gaver eller arveforbudd fra midlene til en person med vergemål
- Søknad om fylkesmannens godkjenning til å kjøpe fast eiendom eller borettslagsbolig på vegne av person med vergemål
- Søknad om fylkesmannens godkjenning til å selge fast eiendom eller borettslagsbolig på vegne av person med vergemål
- Søknad om fylkesmannens godkjenning til å avhende leasere på vegne av person med vergemål
- Søknad om fylkesmannens godkjenning ved opptak av lån/gjeldstribelse og pantssettelse av fast eiendom og eiendeler på vegne av person med vergemål
- Søknad om fylkesmannens godkjenning til bruk av kapital på vegne av person med vergemål
- Søknad om fylkesmannens godkjenning om å gjøre gjeldende eller gi avkall på odelrett eller annen rettlighet i fast eiendom på vegne av person med vergemål
- Søknad om fylkesmannens godkjenning til å låne ut midler som tilhører en person med vergemål

At the bottom, there are navigation buttons: '<< Forrige', 'Neste >>', 'Kontroller skjema', and 'Videre til innsending'. A status message reads: 'Skjemaet må være kontrollert og uten feil for å gå videre.'

For å legge ved vedlegg som kvittering eller samtykke fra vergehaver - trykk på denne fane

The screenshot shows the Altinn web portal interface for the form 'Søknad om fylkesmannens godkjenning - verge'. The browser address bar shows the URL: <https://www.altinn.no/Pages/ServiceEngine/FormsEngine/Fullform.aspx?FormElementID=287342902&ESC=3304&ESEC=1>. The user is logged in as 'TVERRÅEN ANNE-KARINE J'.

The form is titled 'Søknad om fylkesmannens godkjenning - verge' and is part of an 'Innsending' (Submission) process. The current step is '1. Utfylling' (Filling out), with previous steps being '2. Innsending' and '3. Kvittering'. The form is divided into several sections:

- Oversett skjema og vedlegg** (Selected): This section contains a link to 'Informasjon om person med vergemål og verger'.
- Hovedskjema**: This section contains the main form fields for the application.

The main form fields include:

- Opplysninger om person med vergemål**: Fields for 'Fornavn', 'Mellomnavn', 'Etternavn', 'Fødselsnummer', and 'Tilhørende fylke'.
- Informasjon om verge(r)**: Fields for 'Fornavn', 'Mellomnavn', 'Etternavn', 'Fødselsnummer', and 'Tilknytning til person med behov for vergemål'.
- Hva gjelder søknaden?**: A list of radio button options for the purpose of the application, such as 'Søknad om fylkesmannens godkjenning til å gi ut gaver eller arveforbudd fra midlene til en person med vergemål'.

At the bottom of the form, there are navigation buttons: '<< Forrige', 'Neste >>', 'Kontroller skjema', and 'Videre til innsending'. A message at the bottom right states: 'Skjemaet må være kontrollert og uten feil for å gå videre.'

Her er bildet som kommer opp når du skal legge inn vedlegg

The screenshot shows the Altinn web interface for a document submission. The browser address bar shows the URL: <https://www.altinn.no/Pages/ServiceEngine/FormSet.aspx?reportElementID=297342902>. The user is logged in as TVERRÅEN ANNE-KARINE J. The page title is "Til Min meldingsboks" and the document is "Søknad om fylkesmannens godkjenning - verge". The process steps are 1. Utfylling, 2. Innføring, and 3. Kvittering. The document status is "Ikke kontrollert". The "Filvedlegg" section shows a "Vedleggstype: Samtykkeerklæring" and a "Legg vedlegg" button. A blue arrow points to this button. A help menu is visible on the right side of the page.

Skjema navn	Kontrollstatus	Handlinger
Søknad om fylkesmannens godkjenning - verge	Ikke kontrollert	Kontroller skjema > Utskriftsversjon (pdf)

Andre skjemaer kan ikke legges ved dette skjemaet.

Filvedlegg

Vedleggstype	Legg vedlegg
Samtykkeerklæring	Legg vedlegg

Kontroller alle Videre til innføring Skjema og vedlegg må være kontrollert og uten feil for å gå videre.

Ressurser

- Fylkesmannens hjemmeside
- Vergemål.no
- Mine vergemål – E-læringskurs
- Læringshefte «Med den andre FOR ØYET»

